

Vakgroep Heemtuinbeheer Oase – excursie Texel 1-3 juni 2011

Woensdag 1 juni

- Aankomst Den Helder. Op Texel verplaatsen we ons te voet of per fiets. Wij adviseren per openbaar vervoer te komen, dan wel de auto te parkeren in Den Helder.
- 11.54 uur Aankomst trein in Den Helder 11.54 uur, bij station bus 33 nemen naar de boot. Een ieder koopt een (voetgangers)kaartje voor de boot (E 2,50) reserveren en/of meerpersoonskaarten niet mogelijk. We nemen de boot van 12.30 uur.
- We **verzamelen om 13.00 op Texel bij afrit boot.**
Hier begroeten we ook Marianne van Lier en Willy Leufgen van Oase die onze eilandgastvrouw en –gastheer zijn.
Bij de nabijgelegen fietsenverhuur halen we de (door ons opgegeven en door 'de voorbereiding') gereserveerde fietsen op.
Na in ontvangst nemen fietsen gaan we via de Waddendijk en de Hoge Berg naar ons verblijf in Den Burg, StayOkay.
- 14.00 Inschrijven / kamer / bagage in StayOkay.
- Lunch Voor **deze eerste dag nemen we een eigen lunchpakket mee** dat we onderweg nuttigen.
- 14.15 – 14.30 Van StayOkay wandelen we naar de Hoge Berg, een keileemheuvel die het oudste en hoogste punt van Texel vormt. Onze gids vanmiddag is Nieteke Roeper van IVN- Texel. Tevens bekijken we in de omgeving tuunwallen en mogelijk de Zandkuil, de bekende insectenplek van Jac. P. Thijsse.
- plm. 18.00 Avondeten in StayOkay.
- 19.30 Bezoek aan de heemtuin van het Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Zee NIOZ (even ten oosten aankomststeiger boot), waar Mark Fonds van IVN- Texel onze gids is.

Donderdag 2 juni

- 9.30 uur **Let op:** bezoek aan tuin wijlen de heer H.W. Fischer komt te vervallen. Maar we hebben een fantastisch alternatief: Peter de Wilde, Hoornderweg 26, Den Burg
- Hierna vervolgen we onze weg langs allerlei mooie plekken (vogels en planten) naar De Slufter en vervolgens naar De Bol.

Bezoek aan De Slufter. Onze gids is een deskundige (NM of SBB) van het eiland. (nog te vragen door Willy).
De Slufter is een groot open gebied doorsneden met kreken die in verbinding staan met de zee. Kweldervegetatie met overgangen naar een zoet milieu. Rijke zoutflora. Belangrijk broedgebied en pleisterplaats voor watervogels, steltlopers, enz.

Vanhier gaan we naar het Lage Land van Texel, de oostkant. We bezoeken er het reservaat Drijvers Vogelweid de Bol, tegen de Waddenzeedijk, ten noorden van Oosterend. Hier groeien bijzondere planten als Breedbladige- en Harlekijnorchis, Addertong. Weidevogels als grutto, tureluur, Kievit hebben er hun nesten en jongen, die we van zeer nabij hopen te zien.
Onze gids is een deskundige van het eiland (SBB). (nog te vragen door Willy)

We fietsen door het Lage Land terug langs allerlei mooie plekken (landschap, vogels, sfeer) naar Den Burg.

Plm. 19.00

Avondeten

Vanaf 20.00

Avondprogramma.
Luc Stroman zal ons vertellen over zijn nieuwe inventarisatie-werk van heemtuinen in Nederland en Vlaanderen.

Vrijdag 3 juni

Plm. 9.30 uur

We fietsen naar het zuid-westelijk deel van Texel waar we het gebied van de Horsmeertjes, de Kreeftepolder en de Hors bezoeken. Hier groeit het duingebied nog aan en is de dynamische ontwikkeling van duinvorming en allerlei vegetatieontwikkelingen volop te zien. Bijzondere en karakteristieke plantensoorten als Moeraswespenorchis, Parnassia, Rondbl. wintergroen, Teer guichelheil, Bitterling hebben hier hun groeiplekken.
De Hors is een gebied met actieve duinvorming en grote strandvlakten. Landschap en processen die uniek zijn in/voor ons land.

Mogelijk hebben we ook nog tijd om even aan de Mokbaai te kijken.

Plm. 15.00

We gaan terug naar Den Burg, StayOkay, waar we onder het genot van een drankje evalueren en afronden.

Plm. 17.00

Inleveren fietsen omgeving vertrekpunt van de boot.

Plm. 17.30

We nemen de boot terug.

Het NIOZ is omstreeks 1968-1970 van Den Helder verhuisd naar de zuidpunt van Texel, in polder het Horntje tussen de oude dijk en de nieuwe delta dijk. Aanvankelijk bivakkeerden de onderzoekers en het hulp personeel in noodgebouwen. Omstreeks 1970 werden het Zeewaterlab en de Haven gebouwen geplaatst en omstreeks 1975 werd het definitieve Hoofdgebouw neergezet als een lange rij geschakelde laboratoria, in West-Oost richting evenwijdig aan de dijk. Achter dit gebouw werd het terrein van ongeveer 2-3 ha ingericht als "Natuurtuin". Met groot materiaal werden zandduinen gemaakt en aan de Noordzijde van het gebouw werd in het vlakke weiland een grote ondiepe vijver gegraven, uitlopend op een drassige weide.

Zo zien we nu aan de noordgrens van het NIOZ terrein een hoge (Delta) dijk die overgaat in een diep dal, waarachter een hoog zand duin verrijst dat weer afloopt naar een dichtgegroeide plas. Het zand duin sluit aan op de duintjes ("Nollen") aan weerszijden van de Mokbaai en bij de TESO Veerhaven, maar is dus geheel kunstmatig opgebouwd. Op het zand is een top laag aangebracht van de aarde die vrijkwam bij het uitgraven van de vijver. Na afloop is het hele terrein ingezaaid met gras en het personeel heeft gezamenlijk enige duizenden boompjes geplant.

In 1975 kwam er meteen een heel droge zomer, zodat een deel van de boompjes al direct het eerste jaar verdorven en horizontaal langs de ramen voorbij kwam vliegen. Maar er bleven genoeg boompjes over, zodat er nu, na 35 jaar, toch al flink wat bossages om het gebouw staan. Aan de zuidkant is het terrein erg droog en blootgesteld aan de Westen wind, waardoor de boompjes klein en kwarrig blijven. Maar aan de Noordkant wordt het terrein beschermt door het langgerekte gebouw en door de Deltadijk, zodat daar veel bomen toch al mee dan 10 m hoog zijn

Onder de bomen op het noordelijke zandduin, grenzend aan de vijver, zijn in de loop van 30 jaar vele soorten bolgewassen en andere bijzondere planten gepoot. Het was de bedoeling een soort "stinzenplanten" begroeiing te krijgen en op het drassige weiland aan de Oostkant een "Orchideeën weide" vergelijkbaar met Drijvers Vogelweid De Bol.

De aangeplante bomen waren vooral wilgen, elzen, essen, eiken, abelen, meidoorns, vogelkers, spaanse aak, lijsterbes, krenteboompje, wilde appel, zuurbes en gelderse roos. Onder de bomen groeien nu ongeveer 30 verschillende soorten bolgewassen, waaronder ook 3 verschillende soorten sneeuwkllokken (*Galanthus nivalis*, *G. elwesii* & *G. woronowii*), en ongeveer 30 soorten andere planten waaronder ook bijzondere soorten als zwartmoeskervel, Judaspenning, muskuskruid, gulden boterbloem, winterpostelein, vingerhelmbloem, wilde cyclamen, sleutelbloemen, voorjaarszonnebloem, anemonen, etc.

Sommige bodembedekkende kruiden woekeren sterk : gevlekte dovenetel, hondsdrif, zwartmoeskervel, knolsmeerwortel, brandnetels en kleefkruid winnen het van de andere planten. Daardoor worden in de zomer de bosjes volstrekt ontoegankelijk. De voeding voor deze wilde groei komt uit de poep van vele tientallen kauwen, die in de nazomer overnachten in de bosjes en alles onderschijten. Bovendien wordt de stinzenflora ook bedreigd door opslag van bramen en klimop, zodat het de vraag is of dit moois wel allemaal blijvend is.

Op dit moment zijn de weelderige groei en bloei van sneeuwkllokken, lentekllokken, trompetnarcissen, boshyacinten, vingerhelmbloem, wintercyclamen en driekantlook nog steeds heel mooi en de moeite waard om te bekijken in Maart-April. Temeer omdat dit de enige plek op Texel is waar deze mooie planten op hellingen staan van het zand duin, waardoor je er van onder tegen aan kunt kijken, of juist van bovenaf er op neer kunt kijken.

In de bosjes en weiden wordt geen onderhoud gepleegd. 's Zomers wordt de weide gemaaid en soms worden er wat bomen in de bosjes gerooid. Van tuinieren is geen sprake : dat is in zo'n groot wild terrein niet te doen.

In Mei-Juni is de weide op z'n mooist, met orchideeën, weide koekoeksbloemen, kievitbloemen, hoepelroknarcissen, dichtersnarcissen, grote pimperl, slanke sleutelbloem en vele andere bijzondere planten. In Juli bloeien Jacobkruiskruid, boerenwormkruid, duizendblad en wilde peen. Er vliegen dan veel weidevlinders.

EXCURSIE VAKGROEP HEEMTUINBEHEER TEXEL

Dat Texel over uitzonderlijk natuurschoon beschikt is wel algemeen bekend. Als je het dan ook nog met een aantal experts op floragebied mag bezoeken is helemaal fantastisch. Als het dan ook nog 3 dagen zonnig en vrijwel windstil is...

Van 1 t/m 3 juni ben ik mee geweest met de vakgroep heemtuinbeheer van de stichting OASE. Een prachtige gelegenheid om contacten te leggen met andere Heemtuinbeheerders. Hoe pakken jullie dit zo aan en waarom? Tijdens 3 dagen heb je alle gelegenheid om nader kennis te maken, ervaringen uit te wisselen en je kennis te verbreden. Al met al waren we met 25 man en vrouw, en afkomstig van Pieterburen tot en met Vaals. En kennis was er volop.

Tijdens de 3 dagen hebben we Texel kris kras met de fiets doorkruist en alle verschillende landschapstypen bezocht. Zo hebben we op woensdag de Hoge Berg (een keileembult) met de kenmerkende tuunen bezocht en het terrein van het NIOZ. Donderdag een privé tuin met kalkrijke biotopen. De eigenaar had deze gecreëerd en de meest zeldzame orchideeën (bokkenorchis, hommelorchis, bijenorchis), de Slufter en de Bol. Opvallend was dat veel orchideeën vanwege het warme en droge voorjaar al uitgebloeid waren. Vrijdag hebben we een bezoek gebracht aan de Bollekamer waar we o.a. teer guichelheil hebben zien bloeien. Ook hier was het warme droge voorjaar zichtbaar. Als afsluiting zijn we naar de Hors gefietst. Een gebied met actieve duinvorming, een lepelaarkolonie en waar in de duinen bloeiend wintergroen volop aanwezig was.

Al met al waren het geweldig leerzame dagen en hebben we contacten gelegd met meerdere heemtuinen. Eens kijken of ze nog planten of zaden "over" hebben.

Tom Tressel